

GARATA OHO DZAIRA PEPA

Pauro qeeteta
Epeso Asia Gattiqa
Tii 55-56
Dzesuho Oho Ma Boto Tupu
Garatia Haba

NOO BOSABOSA

¹⁻² Dzoobe Dzairamane:

Anai Pauro, Qaru abi. Oonihe, anai abiho qaru khata oonidzara. Ma abi teqaha anake dzoobiremi baabara, baamu. Ohonga Mai noi Dzesu Kiristuke baata neta ai tukutomi noi hiiremi anai noqaho qaru abi naate oorai. Dzairamane qesa ma nanai noorake qeeteqi Garata habaho oko ma boto tupu nikeho toro dzoobiremi tuusubi.

³ Ohonga Mai ma Dzesu Kiristu Sopara napaho nopoi hiiremi keba ma dzapa nikeho torota biranatare. ⁴ Oi napai ttokaho qangata qaami Ohonga Mai hiiremi Kiristui napake qanga neta qangauma quba kahosa napahoke teetareiqi baateta. ⁵ Oho qubake Ohonga Mai napameho hasa hiire qaarare. Oi noo meenipamu!

SINABIDZA MEE OI SAMANE BAHE TEENA

⁶ Qate Kiristui baruna heeba nometa nikeho kira hiiremi nookata. Oonihe nookaqi nike ikake eeteqi noho neta harateteqi ago sinabidza mainata qeehimi ana mooqorai? ⁷⁻⁸ Oi sinabidza

mee paha teei teqaha ooraidzara, oonihe qe-sai nikeke dzakidzaki eeteqi Kiristuho sinabidza oberama hiibareiqi dza eetorai.

Nanai sinabidza nikeke pobi hiireta oi mee. Oonita poiqake ttoka abi, oni mae qusuho angero tee, oni mae apei (hu nooho) sinabidza maina nikeke pobi hiibaqu abi oi pernaomanipamu ooni. ⁹ Sinabidza nike meenipamuke nanaho toota nookata. Oonita apei poiqake nike sinabidza maina pobi hiibaqu noi ai biidzaquho isaki oni. Nana bosata hiireta teena oke ana paha poiqake hiire.

¹⁰ Oonita nike qupadzomami ana erake abiho penga quba hiirorai mae? Mae abiho dza hiiremi ana oho quba eetorai? Oi baamunipamu! Oke ana abiho quba eetapuke ana Kiristuho kokora eetaama naatarori.

PAUROI QARU ABIHO ISAKI NAATETAHO POMA

¹¹ Oonita dzairamane nookare. Sinabidza ana nikeke banaitorai oi te abiho nenanidzara. ¹² Baura oke ana teqaha abiho torota saridzara, ma abi teqaha oke ana banaitemi nookara. Baamu. Kiristu noomae oke naho toma quba paanaitemi nookata. ¹³ Meeke agobake anai Dzuta abiho sinabidzake ihaqi baura samaneke eete qaata oho teteke nike ago nookaqi qupadzomorai. Oi ana Ohongaho oko ma boto tupuke rubengaitareiqi nokoke sesero eete qaata. ¹⁴ Oho qesa uimane nanahoi tete rerengi eete qaata oho teteta anai qooroqi dzaodzaoma Dzuta abiho sinabidza qaupuiteqi qesamane nameke riite qaata.

¹⁵ Qate, pai gotta nahoi ana dzoomake boohimi Ohongai baruna heena nometa anake uhutota. Kebanoke noi bodza mootoqi khata nome tete nohoma gama naho quba paanaiteta. ¹⁶ Paanaiteqi noi hiiremi ana raaba abiho torota Kiristuho sinabidza hiire paanaitarotaho isaki naateta.

Onihe ana teqaha abiqaho torota sinasina aimara. ¹⁷ Oho qesa ana teqaha Dzerusaremuta peiteqi qesai bosata Ohongaho Qaru abi naateta nokoho torota biranate tete aimara, bamu. Anai Dzesu gesina naasuhiqi aoke Arabia habata tuumaqi ota noke tuuhorota. Tuuhoroqi burisi eete Ttamasiko nagapata biranate ota bukhuma baura mina eeteta.

¹⁸ Qate tii tapari naatemi meeke ana bodza ota Dzerusaremuta aabe tuumaqi Peetoro ho nagata peiteqi qupi 15 oho isakita nakamae ota oota. ¹⁹ Oonihe, Kiristuho qaru khameto minara nokohota anai teqaha teeke mooraranihe, Sopara nameho noma Dzakopo teena noke ana moota. ²⁰ Nookare, noo ma pobi erake ana Ohongaho pengata qeesubi oi noo meenipamu.

²¹ Oonita bodza oho neta anai tuumaqi Siria ma Kirikia habata qaata. ²² Oho qubake Kiristuho oko ma boto tupu samane Dzuta habana qaata nokoi naho pengake gesina naate qaarara.

²³⁻²⁴ Oi baamuhe, nokoi noorake qesa pobi hiire nooka qaata, Idze, tei agobake napake sesero eeteqi ai tatauma baura rasaki eete qaata abi oi poiqake sinabidza teena oke abi pobi hiire paanaitorai. Oiqi hiireqi nokoi nahoke qupadzomaqi Ohongaho hasa hiireta.

2

QARU ABI MINARAI PAUROHO BAURA QAUPUITETA

¹⁻² Qate ipita tii 14 naatemi Ohongai tete paanaitemi anai paha Dzerusaremuta tuumaqi Ttittoke aimaqi naka Banabema nanai qesa gainene eeteqi tuumata. Oonihe ana teqaha sepeke baura eete qaarara, ma ana eto sepeke baura eetainoho qubake sinabidza anai raaba abi pobi hiirorai oke ana Dzerusaremuta abi dzapa pobinoma nokoho pengata keke rerengi eeteta.

³ Qate Ttiitto noi Giriki abi oonihe nokoi te noke sama koko geeba mootareiqi hiibara, oi bamu. ⁴ Oonihe tuuma ma baaba qidza napai Dzesu Kiristuho teteta saridzorai oke dzairamane ohera qesai guuke nooka quba tupu ota dzu-ubaqi nanake angina teetare hiireqi nokoqeke keke Ttitto oho geeba mootareiqi hiireta.

⁵ Oonihe, nanai teqaha ohera abi nokoho noo qusubaitara, baamunipamu. ⁶ Sinabidza oi nikeho torota mee eete soubidza qubake nanai oho basesake eeteta.

Qateqa abi dzapa pobinomake hiibi nokoho dzapa pobi oi teqaha anake sirihara. ⁷ Paha Ohongai teqaha abiho dzapa pobike qupadzomoraizara. Oonihe abi mimi dzapa pobinoma nokoi teqaha garubata naho noo geemaqi oho ipi hiibara. Oi baamuhe, Ohongai Peetoroke Dzuta abiho torota sinabidza hiibareiqi dzoobiremi tuumorai oke nokoi qupadzomaqi oho qesa noko moomi Ohongai anake raaba abiho torota sinabidza hiiba qubake dzoobiremi tuumorai. ⁸ Oi Ohonga apei Peetoroke dzapa

hiiremi noi Dzuta abiho quba qaru eetorai Ohonga teena noi paha anake dzapa hiiremi ana raaba abiho quba qaru eetorai.

⁹ Qate Dzakopo ma Peetoro (Biriki) ma Dzohane noko subaho qesa ooqi moomi, Ohonga baura qidza anake moitemi oorai. Oho qubake noko ma nana ttaiqa naataquho isakita nokoi Banabe ma nakaho botoke aimaqi hee, Nipe raaba abiho torota baura eete qaama nanamae Dzuta abiho torota baura eetorakoiqi hiireta. Oonihe, nokoi nakake hee, ¹⁰ Nipe raaba abiho bisata baura eesuqi eto Dzuta abi habana nanahoke ruume naatainoiqi hiireta. Ma teena oke ana qupadzomaqi dzaodzaoma oho ttuma nikeho neta ttut-tuitoraike nike moorai.

PAUROI PEETOROHU OBERAKE PAANAITETA

¹¹ Oonihe ipita Peetoroi Attiokhia nagapata biranateqi poma teeta obero naatemi anai noho pengata oho noikiki hiireta. ¹² Oi bosata Dzakopoi Dzerusaremuta ooqi Dzuta abi qesake dzoobiremi nokoi Attiokhiaho teteta tuusuqi ota biranataamake oota. Oonita Peetoroi Attiokhiaho raaba abima gama isanate ttaike patta muuna qaata. Oonihe, sama koko geebanomai Dzakopoho nena baata nokoi Attiokhiata biranahimi Peetoroho qupa bitotomi, noi koridza biireqi raaba abike papateta. ¹³ Ma oho qesa Dzuta abi qesai obero naateqi noma papateta. Ma idze, Banabe noomae oho qesa nokoma qupa teenaiteqi raaba abike papateta.

¹⁴ Oke anai moomi nokoho tete teqaha sin-abidza meeho tomidza naatara. Oho qubake ana nokoho pengata Peetoroke pobi hiireta, Ae! nii

Dzuta abi ooqi raaba abiho pomata midza eetaa-
make nokoma patta muuna qaariti naane quba
nii poiqake nokoke papate? Papahimi raaba abi
nokoi isanate Dzuta abiho pomata qeemaqa sama
koko geebanoma naataqu mae? Oi oberani. Oke
ana noke pobi hiireta.

*AI TATAUMAHO TETE OQAI KEKE
ISANATAKOI*

¹⁵ Anai Peetorohe hee, Qesa napai teqaha raaba
abi kahosanomaho isaki naate ooraidzara oi na-
pai husi ma paita Dzuta abi. ¹⁶ Oonihe, napai
moomi abi teei hu noo gama qusubaitaquuko noi
bamu oho quba Ohongaho pobi naataqu. Oi ba-
muhe, abi Dzesu Kiristuke ai tataumaqu oqaho
quba Ohongaho pobi naatakoi. Dzuta abi na-
pai hu noo qusubaitareiqi te oho quba Ohon-
gaho pobi naatoraidzaranihe, raaba abi ma napa
gamaqa Dzesu Kiristu ai tataumaqi noho pobi
naatorai.

Tete erake qupadzomare. Abi ape ma ape hu
noo gama qusubaita soubidzaqu oi abi qesahota
isanatakoihe noi bamu oho qubake Ohongaho
pobi naataqu, baamunipamu! Oonita mooro.
¹⁷ Napai raaba abi kahosanomaho isakita ao hu
noo potti biireqi Kiristuho torota biranate Ohon-
gaho pobi naate oorai. Oonihe, oke moomi Kiri-
tui hee, Kahosaho tete isanatoraiqa hiirorai mae?
Oi baamunipamu!

¹⁸ Oho teteke qahota mootoqi hiire. Anai qaho
teeke qeeremi ngaura naatemi ana oho ngau-
rama qaho oke paha gootare hiibaquuko oi obero
naatakoi. ¹⁹ Nookare, nii ma nakai hu noota
baata saridzeta. Oonihe oho ngaura qaateqi nakai

Ohongaho totaŋita qeemaŋi aoke qaraqarake saridze oorai. Oonita nakai ikake eeteŋa paha hu nooho ngaurata qeemaŋu? Baamunipamu.

Anai erake qupadzomorai: Anai Kiristuma naka teena naateŋi baateta, oonihe noma gama eehaha naate oorai. Oi ana bahe, Kiristui anake eehahaitemi baura ana ttokata eetorai oke ana Ohongaho khatake ai tataumaŋi eetorai. Oi noi naho quba dzasa minake eeteŋi naho habara eete baateta. ²⁰⁻²¹ Oonita abi napai hu noo qusubaite oho quba Ohongaho pobi naatapuko, Kiristui sepeke baatarota. Oonihe baamu, Ohongai baruna heena nometa tete saridze oorai tete oke nii ma nakai ai signaitemi bamu isanataŋu, oke ana Peetoroke pobi hiireta.

3

HU NOOHO TETE MA AI TATAUMAHO TETEI MAINA PAINA

¹ Ana Ohongaho baruna heenahoke hiiremi Garata abi nike oho ruumeni kaŋa! Nikemae nookami nanai mekeŋoma nikeho pengata hee, Dzesu Kiristui napaho habara naatemi abi noke hapahapanaiteta oiŋi hiire qaata. Oonihe apei nikeke ikobetemi tete mainaka qupadzomorai? ² Oonita ana qasa noo erake hiiremi nike oho noo ipi hiibare.

Nike hu noo qusubaiteŋi Ohongaho Sumasake saridzeta, oni mae nike Kiristuho noo nooka hisi eeteŋi Ohongaho Sumasa saridzeta? ³ Isanate nike Kiristuke nooka hisi eeteŋi Sumasake saridzeta. Oonihe, ota sohoroiŋi nike ruume ma

potutu naate poiqake hu noota kotanga naatare hiirorai mae?

⁴ Sumasaho teteke nike ago saridzeqi ota bageke eete baaqoraihe, poiqake tete oke nike sepeke qaataqu mae? Ohongai nike Sumasa nomeke ttuunomake moitemi Sumasai baura qidza samane nikeho bisata eetorai. ⁵ Oonita nike hu noota tatanga naatemi Sumasai teqaha oho quba baura oke eetoraidzarani. Baamu, nike Ohongaho sinabidza nooka hisi eetemi Sumasa ooqaho quba baura oke eetorai.

⁶ Nookara, Abarahamu noi Ohonga nooka hisi eeteqi noho pobi naateta. ⁷ Oio tete, oonita apenei oho qesa Ohonga nooka hisi eetorai nokoma napa meeke Abarahamuhu khametoho qesa naate oorai.

⁸ Oi Ohongai agobake mooqi erake qupadzomata. Ipita raaba abi samane nooka hisi eeteqa naho pobi naatakoi. ⁹ Oke hiireqi Ohongai Abarahamuke sinabidza hiiremi noorake qeeteta, Raaba abi nokoi Abarahamu niiho nakuta agoago saridzakoi. Oke qeetemi ooraita moomi apenei Ohonga nooka hisi eetorai napa gama Abarahamuma teena naateqi agoago oke saridze oorai.

¹⁰ Qate hu nooi erake hiireta, Apenei hu noo isaiteqa gama susupu qusubaite soubidzaama naataqu nokoi baataquho isaki naatakoi. Oiqi hiiretaho qubake apenei hu noota tatanga naatorai nokoi oho baruta dzuubakoi. ¹¹⁻¹² Ma hu noo oi paha erake hiireta, Apei hu noo gama qusubaita soubidzaqu abi oi oho bameta ooqa qidzoke qaraqara saridzaqu. Oiqi hiiretanihe, oi gama nooka hisi eetaquho tetenidzara.

Qate oho habarake sinabidza noota erake qeetemi oorai, Abi teei Ohonga nooka hisi eeteqa qaraqara saridzakoi. Oonita oke napa moomi tete paana naate, oi abi hu noota tatanga naateqa bamu ota Ohongaho pobi naataqu, baamu.

¹³ Qate sinabidza noota erake paha qeetemi oorai, Abi apeke eeta gosoromi oorai abi oi biidza ma baatanomani. Oho qubake moomi Kiristui hu nooho baru neta napake ingonaiteqi noomae napaho habara eeteqi biidza ma baataho isaki naateta. ¹⁴ Oonita raaba abima napai gama Kiristuke nooka hisi eeteqi Ohongai naru hiiretaho isakita napa Sumasake saridzemi oorai. Oho pomata Abarahamuho tete qidza ao napaho torota biranate oorai.

HU NOOI OHONGAHO NARUKE ISANATAAMA

¹⁵ Dzairamane name nookare. Abiho teteta erake eete oorai. Abi teei baatare boohiqa quba tongo nomeho noo oke geeta ttarita qeetakoi. Qeete tatanga naatemi, noo oke abi maina bamu sepeke ai siginaitaqu, mae mainata mootomi isanataqu, baamu. ¹⁶ Oho qesa Ohongai naru noo teeke hiiremi oi Abarahamu ma biidza nohoho isaki naate oorai. Oi Ohonga Abarahamu erake hiireta, Niiho biidza oioniqi hiireqi teqaha biidza samanehoke hiibaranihe, Biidza teena oiqi hiiremi biidza oi Kiristunipamu oni.

¹⁷ Qate oho khoba era. Ohongai Abarahamuho quba naru noo oke hiire qeetemi tatanga naateta. Oonita ipita tii 430 naatemi hu nooi biranateta. Biranateqi, oi teqaha naru noo bosana hiireta oke ai siginaitara, baamu! Oi agoba oorai. ¹⁸ Oi abi

teei hu nooho teteta quba qidzaho apiapi naat-
apuko oi ago naru noo oke ai siginaitarotanihe,
baamu. Ohonga noomae naru noo oke hiiremi
tatanga naatemi napai Abarahamuma gama oho
mee Kiristuke saridze oorai.

¹⁹⁻²⁰ Oonihe, Kiristuke dzoomaamake oomi hu
no oi oho bodzata aima ootaho khooba era: Oi hu
noo biranatemi abi moomi nokomaeho kahosai
qanganipamu oomi beedzae saqobarota oke hi-
ireqi Ohongai hu nooke angeroho botota qeeteqi
Moseke moitemi Mosei bisata oke Isirae abike
moitemi nokoi oho bame saridzemi isanataama
naateta. Oonihe, naru noo oke Ohonga teenai
hiire tatangaitemi Abarahamuhoo biidza Kiristu
noi kebanoke abiho bisata biranateqi naru noo
oho baura abi mee naatemi isanatorai, dzoobe!

*HU NOOI ABIKE GABEHO BIIREMI KIRISTUKE
SARIDZORAI*

²¹ Oke moomi hu noo oi Ohongaho naru nooke
qirutomaama. Oi baamu, ma paha hu noo oi abike
qaraqara moitaquho isaki baamu. Oorapuko, oho
teteta Ohongaho pobi biranatarota kaqanihe oho
tete bamu. ²² Oonihe, Ohongaho hu nooi na-
pake teetemi oke moomi, abi napai gama susupu
kahosaho nenanita isanataama. Oonihe apenei
Dzesu nooka hisi eetorai nokoma napai oho teteta
Ohongai naru hiireta oho mee saridzorai, saridzo-
rakoi.

²³ Oonihe napai Dzesu Kiristuke nooka hisi ee-
taamake qaami, hu noo oi Dzuta abi nanake su-
tasuta nagata qaanate qaami, ipita ai tataumaho
tete paana naateta. ²⁴ Oonita hu no oi nanake bak-
ena geema qaami Kiristui biranatemi napai poiqa
noke nooka hisi eeteqi Ohongaho pobi naatorai.

²⁵ Oonita napai poiqa nooka hisi eetemi hu noo oi teqaha napake gabeho biiroraidzara ma teqaha soopara eetaama, dzooobe.

AI TATAUMAKE EETE OHONGAHO KHAMETO NAATORAI

²⁶⁻²⁷ Nookare, apene Dzesu Kiristuke ai tataumorai nike ma napai noma gama Ohongaho khameto naate ooraiqi noho isakita sinabidzaho sobasoba saridzeqi noho mututa bageke eete oorai.

²⁸ Oi Kiristuho mututa Dzuta abini mae raaba abi oho koridza baamu. Kokora abini mae maikhameto oho koridza baamu. Ungapani mae atapa oho koridza oho gesa baamu. ²⁹ Oi nike ma napai gama Kiristuho torota sarai teena naate oorai. Oi nike Kiristuho pobi naate ooqi oho isakita paha Abarahamuho biidzamane naateqi Ohongai naru noo hiireta nike ma napai ttaiqake oho apiapi naate oorai. Oioni.

4

DZUTA ABIKE PORO KHAMETOHOTA MOOTOTA

¹⁻² Oho tete erake eete oorai. Abi khata teei isanate ipita mai nomeho quba tongo mai eetakoi. Oonihe khata noi kotanga naataamake ooqi poro khataho isaki naatemi soopara ma poro maimane nokoi khata oke soopara eete qaama, mai bodza mooto oomake kebanoke abi khata oi poro gotta naatakoi. Poro gotta naateqa oionita poro tongo nomeke mai eetakoi.

³ Oonita khameto kotanga naataamake ooraiho gesa Dzuta abi nanai nikeho habara naateqi agobake ttokaho isakita huttingi ma sapunge naate

qaata. ⁴ Qaami, oho bodza biranatemi Ohongai khata nomeke dzoobiremi atapa teei noke hu nooho nenake dzoomata.

⁵ Dzoomami apene hu nooho sutasutata qaata nanake Khatai saqoromi napai gama Ohongaho khameto mimi naate oorai. ⁶ Oho qubake noi khata nomeho Sumasa napaho qupata dzoobiremi napai gama oho qubake too ttuttuiteqi hee, O mai naname (papa) ooqi hiirorai.

⁷ Oonita nikei teqaha hu nooho poro khameto naate ooraidzara, baamu. Nike aoke Ohongaho khameto mimi naate oorai. Ohongai hiiremi nike paha ttaike quba tongo nohoho apiapi naate ooraita qupadzomo.

GARATA ABI TETE QESA IIHAMI PAURO PO-BITETA

⁸ Oi nikei agobake Ohonga mee noke khoukhau eeteqi quba maina painake ohonga tiibeteqi oho tuhotuho eete qaata. ⁹ Oonihe nike poiqa ao Ohonga gesina naatemi noi nikeke mai eete ooraita nike ikake eeteqi burisi eete paha ttokaho huttingi ma sapunge ngiingi ma baabanoma oho isaki naatare dza eetorai?

¹⁰⁻¹¹ Moorare! Ana nikeho qupake muunorai. Qupi qesa ma dzasidza qesa ma tama qesa ma tii bodza qesa oke nike naane quba qabeburorai? Idze! Anai nikeho irita baura sepeke eete qaabi mae?

¹² Dzairamane name, nookare. Nike te anake sesero eetara, bamu. Oonihe anai nikeho totaqiike qupadzomoraiho isakita nikemae paha naho totaqiike qupadzomare, oho pupuke ana hiibi. ¹³ Oi

naho nese qanganipamu naatemi anai oho quba te peperataranihe beedzae eete nikeho torota Kiristuho sinabidza hiireta.

¹⁴ Hiiremi nike nese heme nahoke mooqi teqaha naho ngiingi ma baabake eeteqi ekepusa eetara, baamu. ¹⁵ Nikei Ohongaho angero teeke kokora eetarota mae Dzesu Kiristunipamuke aima kokora eetarota, oho isakita nike anake aimaqi kokora eetota. Kokora eetemi nikeho qupa qidzanateta.

Oi ana moomi tete oorapuko nike ao nese nikeme bikoumami anake moitemi oho isakita naho nese qidzanatarota, buububuu! Oonihe kokora oonomake nike paha naho quba eetemi nikeho qupa qidzanataqu, mae bamu? ¹⁶ Ana noo mee erake hiireqi te oho quba nikeho ibo naate ooraidzara. Bamunipamu, eto oke qupadzomano.

¹⁷⁻¹⁸ Oonihe, anai nikeho torota ooraqu mae bamu oi gama iso keke. Oonita nikemae kokora baura eete qaaraqo oonomaho dzaodzaio oi bagenoma. Qateqa, abi qesai nikeho quba tete paanaitare hiireqi teqaha oho dzaodzaio eetoraidzara. Oi bamu. Nokoi tete qidza nikehoke siiremi nike nokoho torota dzauro hiibareiqi noko oqaho dzaodzaoke eetorai.

¹⁹ Oonihe khameto bittina name, nookare. Nike Kiristuho tomidza naataamake oorai. Oho qubake atapa teei khata dzoomoraiho isakita anai nikeho quba heme erake aimorai. ²⁰ Ana nikeho torota biranate keba ma dzapata noo erake hiibarorihe, bitta eeteqi ana nikeho qupa muunaqi oho totohoke geeta qeetorai.

*TTOKAHO SUTASUTA MA QUSUHO
SAQOSAQO OHO QAHURA*

²¹ Qate qesa ma nike hu nooho isaki naatare dza eetorai nikei hu nooho tete erake qupadzomare. ²² Noo erake qeetemi oorai, Abaramuho khameto eserike paimane dzoomata. Sutasuta atapai temuke dzoomami saqosaqo atapai temuke dzoomata. ²³ Oonihe abiho dza hiiremi sutasuta atapai khata temu dzoomatanihe, Ohongai naru hiiremi saqosaqo atapai oho khata mee dzoomata.

²⁴ Oonita qahura noota hiiremi oho tete erake eete oorai. Oi kodza ma tangaho noo eseri. Sutasuta atapa Hagariho noo oi Sinai toraho kodza ma tangaho noo. Oi hu noonita meeke sutasutata mootorai. ²⁵ Arabia habaho tora Sinai ma ttokaho nagapa Dzerusaremu nopoi ttokaho ttaiqā teenani. Ma apene nopoho torota atimorai nokoi oho khameto naateqi gama susupu sutasutata oorai (oi gama nooka hisi eetaamaho sipi).

²⁶ Qate, qusuho Dzerusaremu oi teqaha sutasutaho isakinidzara. Oi pai napahoho qesani. ²⁷ Oi erake sinabidza noota qeetemi oorai, O atapa quma, nii teqaha khata teeke dzoomara, dzaasa. Oonihe, niiho qupa qidzanatare. Oi teehe bahe nii apuamaho isakita qaariti poiqa nii qura eeteqa atapa apunomake riiteqa khameto samaneke dzoomakoi. Oonita niimae too inateqa oho hasa hiibare! Oiqi hiirorai (oi gama ai tataumanomaho sipi).

²⁸ Dzairamane name nike nookare. Ohonga naru noo hiiremi Sarahai Isaka dzoomata. Oho qesa napai sinabidzata naru noo nohoho khameto

naate oorai. ²⁹ Qate, bosata abiho dza hiiremi Hagari oho khata Isimaere dzoomami noi temu Sumasaho nenake sesero eeteta oho qesa poiike oho tete oke eete oorai.

³⁰ Oonihe, oho sinabidza ikanomake hiiremi oorai? Oi hee, Sutasuta atapaho khata noi bamu saqosaqo atapaho khatama nopo esese maiho quba tongo mai eetaqu, bamu. Oho qubake sutasuta atapa ma khata nopoke iihami tuumare.

³¹ Oiqi hiiremi ooraita Dzairamane name, qahura noo oi erake hiire. Napai teqaha sutasuta atapa oho khameto naate ooraidzara, baamu. Napai saqosaqoho khameto naate ooraita, nikei hu nooho dzaodzaonomake ao iihami tuumare.

5

HU NOOHO DZUPUNI MAE QANGA TEEHO DZUPU OIATTINOMA

¹ Kiristui napake eka qangata saqoromi oho qakiqaki naatorai. Oonita nike battigara naateqa etoqa paha sutasutaho kabira naataino. ² Nike sama koko geebanoma naatemake, Kiristui bamu nikeke hoobidzaqu. Noo oke ana Pauroi nike pobi hiiremi nookare. ³ Qesa ma nike sama koko geebanoma naatare hiirorai nikei hu noo gama susupu qusubaite soubidzaridzoho bame aimami oi nikeke teetakoi.

⁴ Oonita apene hu nooho teteta Ohongaho pobi naatare dza eetorai nike korabete nookare. Kiristui bamu ota nikeke hoobidzaqu, bamu! Nike ota taateqa Ohongaho baruna heenaho isakiamanaatako. ⁵ Oho habarake nanai erake qupadzomorai, Ohongaho Sumasa napake dzeimami

nana nooka hisi eeteqi oho teteta Ohongaho pobi naatorai.

⁶ Oi Dzesu Kiristuho teteta abi teei sama koko geebanoma naataqu, mae oho isakiamana naataqu oi gama quba meeama. Oonihe, meeke Ohongai napaho quba dzasa eetemi napa noke nooka hisi eetaqu tete oio meenomanipamu oni.

⁷ Nikei bosata Kiristuho teteta bage eete tusumi, apei nikeke dzakidzaki eetemi nike tete mee oke qaatake boobi? ⁸ Ohongai nikeho kira hiiremi dzakidzaki baura oi te noho nenanidzara, baamu.

⁹ Nookare. Dzoota maa teei suubaquko, qesa minarai gama suubakoi. ¹⁰ Oonita qahura oke ana nikema gama Ohongaho pengata teenaita qupadzomaqi hiire. Abi nike dzakidzaki eeteta noke nikei ao hotou biidzare.

¹¹ Dzairamane name, anai sama koko geebaho tete hiire rerengi eetapuko, hapahapaho noo ma oho midzake oho abi qupadzomaama naateqi bamu anake sesero etarota. ¹² Oonihe sama koko geebanomai oho dzaodzao eeteqi nikeke tototo hiire dzakidzaki eetorai ana dza eetemi nokomae ipibireqa puni nokomeke teetemi oho dzaodzao bamu naatare.

¹³ Dzairamane name nookare. Ohongai nikeho kira hiireqi saqoromi oorai. Oonihe, nike saqosaqo teteta ooqi etoqa dzongobeteqa dza nikehoi hiibaquke qusubaitaino. Oonita nikei dzasake eeteqa, qesaho kokora eete qaarare.

¹⁴⁻¹⁵ Oonihe, nike etoqa qesa bitta ma kaka eeteqa qesa teete bamuitaino. Oi hu noo qibai erake hiirorai, Nii sama niimeho dzasa eetoraiho

isakita abi temuho dzasake eetorare. Oke nike meeke qusubaitemi oi hu noota isanatakoi.

ABI AGOBA MA ABI USAQE OHO KORIDZA

¹⁶ Paha ana noorake hiire. Abiho dza hiirorai ma Sumasaho dza hiirorai nopoi qesa ibo eetorai. ¹⁷ Oonita nopoi qesa beekho eetemi nike-mae qupadzomaquho teteta tuumaqu oke nike bitta eetakoi.

¹⁸ Meeke Ohongaho Sumasai tete banaitemi, nike ota tuumami bagenoma naatakoi. Oke eeteqa nike bamu abiho dzake qusubaitaqu. Ma Sumasai nike dzeimami ota tuuma qaaraqu nike bamu hu nooho kabira naataqu, baamu.

¹⁹ Qateqa abiho dza hiiremi oho mee biranatorai oi era: ²⁰ Guume ma pasena, apuata ma takutaku, ohonga maina paina, googa ma baru, ibo ma dzauba, ²¹ peetta ma qeraqera, hu ma koridza, oba tatangaho dzaodzao, ma quba samane oonoma oioni. Nookare. Ana agobake qogo noo hiiretaho isakita paha erake hiire, apenei quba oonomake eetorai nokoi bamu Ohongaho pobita dzuubaqu, baamunipamu.

²² Qate Ohongaho Sumasai hiiremi oho mee biranatorai oi era: Dzasa, qupa qidzaqidza, hasu ma keba, pookeba samakeba, keba ma dzapa, baruna heena, ²³ ma tete idzoidzo, ma sama quurataqu, ma sama soopara eetaqu, quba oonomake eetaqu oho qaga bamu, oio qidza.

²⁴ Oi apene Kiristuho pobi naate oorai nokoi ttokaho dza ma rumuba nokomeke teete kebaitemi oorai. ²⁵ Oonita napai Sumasaho nena naate ooraimi, Sumasai oora ma qaara napa-hoke soopara eete qaama napai noke qusubaita

qaarare. ²⁶ Etoqa napamae sama qusuba baurake eeteqa qesa kurebetaino.

6

QESA KOKORA EETORAQU OIO TETE

¹ Dzairamane name abi teei kahosa teeke eesumi nike mooraquko nikehota apene meeke Sumasaho tete qusubaitorai nikei abi oke keba ma dzapata kharuba teetare. Oonihe, nike eto oho qesa torona oke saridzainoho attike eesuqa noke kharuba teetare. ² Nike qesaho bame aima qaarare. Oke eetemi Kiristuhota bagenoma naatakoi.

³ Oi abi teei quba gattiqa ooqi sama nomeke moomi minanataqu abi oi sama nomeke ikobetega qanganatakoi. ⁴ Oonita abi samane nikei baura nikemeqake torotaite qaarare. Oke eeteqi nikei isaki bosana nikemeke riitaquko nike bamu abi temuho qubake ttidza qidzanataquhe, baura nikemeke qupadzaomaqi ttidza qidzanatakoi.

⁵ Oonomake eeteqa abi samane eto bame nikemeke sepeke qesaho qereta goosobainohe nikemae aima qaarare. ⁶ Ma apenei sinabidza nookorai nikemae adzahaha naate oho kiridzake qupadzomaqa sinabidza banaita oke ttaike moite qaarare.

⁷ Paha noorake korabete nookare. Ohongake ikobetaquho tete ooraama, baamu. Oi abi teei quba teeke dzaaromi peiteqa mee goomami mee teena oke noomae saridzakoi. ⁸ Oi teei dza ma rumuba nometa quba qupadzomami oho mee biranateqa abi noomaeke teetemi rubenga naatakoi. Oho qesa apei Sumasaho

neta quba qupadzomami oho mee biranatemi abi oi qaraqara tatangaho meupu saridzakoi.

Oho qubake baura qidza oonomake eete qaaqa, etoqa napamae hobisata peperataino. ⁹ Oi gama quba bodzanomanita napa battigara naate qaaqa oho mee saridzakoi. ¹⁰ Oonita oho tete siibaa-make ooraquta napai abi samaneho quba baura qidzake eete qaarare. Oonihe, apene nooka hisi eetorai nokoke bosa qupadzomaqi nokoho kokora mekeqoma eetorare.

11 NAHO NESE ISANATAAMA NAATEMI QE-TAQETA ERAI MINANIPAMU, OI ANA PAUROI BOTO NAMEMA NOO SUHE ERAKE QEESUBI.

¹² Qateqa, Dzuta abi eto nookami qanganatainoho qubake gesai nikeke hee, Sama koko geeba aimareiqi hiirorai. Oi Dzuta abi nokoi eto Dzesu Kiristuho hapahapa noo nookami qanganatemi noko nikeke qanga hiibainoiqi hiirorai. ¹³ Nokomae ao sama koko aimoraihe nokoi te meeke hu nooke qusubaiteqi eetoraidzara. Nike oho angita dzuubaqa oho geeba aimamake oho qubake nokoi sama qusuba baura eetaridzo ooqaho dzake noko eeteqi tototo hiiroraita nookao!

¹⁴ Qate ana naamae ikanomake eeteqi sama qusuba baurake eetaqu? Baamunipamu, oonihe meeke anai Soopara napame Dzesu Kiristuho dzapa ai qusubaitakoi. Anai noma naka hapahapata baateqi ana noho teteta tuumaqi hobisata qaateqa ttokaho teteke ana qusubaitemi bamu isanataqu. Oi qidzoke napai ttokaho samama qesa dzaira eetaqu.

¹⁵ Oonita sama kokoke geeba mootaqu, mae sama koko geeba mootama naataqu oi gama quba sepe. Oonihe Kiristui abi teeke korabetemi usaqe naataqu meeke oi quba bagenoma. ¹⁶ Ma apene oho teteke aima qaaraqum nokoho torota Ohongaho hasu ma qupa kokora biranatare. Nokoi napama gama meeke Ohongaho Isirae (suqobidza abi) oni.

¹⁷⁻¹⁸ Napaho Soopara Dzesu noi sama nahota ttanga nomeke mootomi oorai, oonita bodza eraho neta abi teei eto sepeke anake dzakidzaki eetaino. Dzairamane name, oionita napaho Soopara Dzesu Kiristu noi baruna heena nometa nike soopara eete qaarare. Oore.

Anai Pauro

PORO TONGO USAQE
The New Testament in the Guhu-Samane Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Guhu-Samane long
Niugini

Copyright © 1975 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Guhu-Samane

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

1e8f2c8a-2e91-5f7a-8d28-7e63415f9012